

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 575/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kuntien vuokrasopimuksista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna-Leena Mattilan /kesk ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 575/2022 vp:

Miksi vapaaehtoiisiin (Paras-lain mukaisiin) kuntayhtymiin kuuluvat kunnat joutuvat antamaan kiinteistönsä hyvinvointialueen vuokra-asetuksen tulkinnan vuoksi hyvinvointialueelle sisäisten vuokrien hinnalla ja

mitä hallitus tekee, jotta väärä tulkinta asetuksesta oikaistaan ja jotta kuntia kohdellaan asetuksen mukaan oikeudenmukaisesti koko Suomessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain (616/2021, jäljempänä voimaannpanolaki) 4 luvussa säädetään uudistukseen toimeenpanoon liittyvistä omaisuusjärjestelyistä. Omaisuusjärjestelyjen tavoitteena on turvata hyvinvointialueiden käyttöön niiden järjestämisvastuulle kuuluvissa tehtävissä tarvittava omaisuus. Tavoitteena on myös paikallisten olosuhteiden huomioon ottaminen mahdollistamalla toimivien maakunnallisten kuntayhtymien ratkaisujen säilyttäminen.

Voimaannpanolain 22 §:ssä säädetään kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen käytössä olevien toimitilojen siirtymisestä hyvinvointialueen hallintaan 1.1.2023 lukien. Säännöksen mukaan hyvinvointialue ja kunta tekevät toimitilojen hallinnasta vuokrasopimuksen siten, että se on voimassa ainakin 31.12.2025 asti. Pykälän 2 momentin asetuksenantovaltuuden mukaan tarkempia säännöksiä vuokran määräytymisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Säännöksen nojalla on annettu valtioneuvoston asetus kunnan ja hyvinvointialueen välisen siirtymäkauden vuokrasopimuksen vuokran määräytymisestä vuosina 2023–2026 (272/2022, jäljempänä vuokra-asetus).

Voimaannpanolain 22 §:ää sovelletaan tilanteisiin, joissa toiminnan järjestämisvastuu on tilat omistavalla kunnalla. Lain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (HE 241/2020 vp, s. 895) todetaan, että jos kunta ei itse omistaisi tiloja, vaan ne olisivat sen hallinnassa toimitilojen hallintaan oikeuttavan sopimuksen perusteella, kunta siirtäisi sopi-

muksen hyvinvointialueelle voimaannpanolain 25 §:n mukaisesti. Lain 25 §:n mukaan hyvinvointialueelle siirtyvät eräin poikkeuksin kuntaa sitovat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämiseen liittyvät sopimukset 1.1.2023 lukien, elleivät hyvinvointialue ja kunta toisin sovi. Pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa (HE 241/2020 vp, s. 898–899) todetaan, että kunta siirtäisi hyvinvointialueelle sellaiset sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen toimitiloihin liittyvät vuokrasopimukset, joissa kunta itse on vuokralaisena, riippumatta vuokranantajana toimivasta tahosta. Hyvinvointialueelle siirtyisivät kaikki sellaiset toimitilojen hallintaa koskevat sopimukset, joissa tosiasiallisesti on kyse toimitilan vuokra- tai muuta käyttöoikeutta koskevasta sopimuksesta ja joissa kunta itse ei omista sopimuksen nojalla hallinnoimaansa tilaa.

Voimaannpanolain 32 §:n mukaan muihin kuntayhtymiin kuin lain 20 §:ssä tarkoitettuihin sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymiin sovelletaan kuntaa koskevia säännöksiä. Asiaa tarkennetaan pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa (HE 241/2020 vp, s. 908) toteamalla, että näihin niin sanottuihin vapaaehtoiisiin sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymiin lukeutuvat muun muassa kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetun lain (169/2007) eli niin sanotun Paras-lainsäädännön säännöksiin liittyen perustetut kuntayhtymät. Kuntaa koskevien säännösten soveltaminen vapaaehtoiisiin kuntayhtymiin tarkoittaa käytännössä, että hyvinvointialue vuokraa näiltä kuntayhtymiltä toimitilat samalla tavoin ja samoilla periaatteilla kuin kunnilta. Lisäksi kyseisten kuntayhtymien irtaimisto ja sopimukset siirtyvät hyvinvointialueelle niiltä osin kuin irtaimisto ja sopimukset liittyvät hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluviin palveluihin.

Voimaannpanolain 32 §:n sääntely tarkoittaa sitä, että jos sosiaali- ja terveystalveluista järjestämisvastuussa olevalla niin kutsutulla vapaaehtoisella kuntayhtymällä on omassa omistuksessaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimitiloja, niistä tehdään voimaannpanolain 22 §:n ja vuokraasetuksen mukaisesti siirtymäajan vuokrasopimus hyvinvointialueen kanssa. Jos vapaaehtoinen kuntayhtymä toimii vuokratiloissa eli on vuokrannut toimitilat esimerkiksi kunnalta tai muulta toimijalta, voimaannpanolain 22 § tai vuokraasetus ei tule sovellettavaksi. Vapaaehtoisen kuntayhtymän kannalta kyse ei ole omistetuista toimitiloista, vaan sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämiseksi tehdystä sopimuksesta. Tällaisten sopimusten siirtymistä koskevan voimaannpanolain 25 §:n mukaisesti sopimukset siirtyvät sellaisenaan hyvinvointialueelle niin, että hyvinvointialue tulee sopimukseen vuokralaiseksi vapaaehtoisen kuntayhtymän tilalle. Sopimus siirtymiseen ei vaikuta se, onko kiinteistön omistaja ja näin vuokrasopimuksen toinen osapuoli kunta tai esimerkiksi yksityinen taho. Vaikka vuokranantaja olisi kunta, voimaannpanolain 22 § ei tule sovellettavaksi, koska kyse ei ole lain tarkoittamalla tavalla kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoinen tai pelastustoimen toimitiloista, vaan kunnan näkökulmasta kyse on sen ulos vuokraamista tiloista.

Vapaaehtoisen kuntayhtymän vuokraamia tiloja koskevan vuokrasopimuksen siirtyessä hyvinvointialueelle voimaannpanolain 25 §:n nojalla hyvinvointialueen vuokranantajalle maksama vuokra, samoin kuin muut sopimuksen ehdot, määräytyvät tämän jo olemassa olevan vuokraso-

pimuksen perusteella. Koska kyse ei ole voimaanpanolain 22 §:n nojalla tapahtuvasta vuokraamisesta, eivät vuokra-asetuksessa säädetyt vuokran määräytymismekanismit tule näiltä osin sovellettaviksi. Osapuolet voivat muuttaa vuokrasopimuksen ehtoja yhdessä sopimillaan tai vuokrasopimuksen määrittämin menettelyin.

Toimitilojen sekä niitä koskevien sopimusten siirtyminen perustuu suoraan voimaanpanolain säännöksiin ja niiden perusteluihin. Asiassa ratkaisevaa on sekä kuntien että vapaaehtoisten kuntayhtymien osalta se, onko kyseessä oleva toimitila niiden omistuksessa vai vuokrattuna. Vuokra-asetuksen 1 §:ssä oleva viittaus voimaanpanolain 32 §:n mukaisiin kuntayhtymiin koskee ainoastaan tilanteita, joissa kyse on vapaaehtoisten kuntayhtymien omistamista toimitiloista, jotka vuokrataan hyvinvointialueille lain 22 §:n mukaisesti. Vuokra-asetuksella ei ole tarkoitus muuttaa eikä edes voida muuttaa lain 22, 25 ja 32 §:n keskinäistä suhdetta. Kuntien oikeudesta saada valtiolta taloudellisen itsehallinnon turvaamiseksi korvausta voimaanpanolain 4 luvun mukaisista omaisuusjärjestelyistä niille aiheutuvista kustannuksista säädetään lain 43 ja 44 §:ssä.

Helsingissä 1.12.2022

Kuntaministeri Sirpa Paatero